

YTTRANDE

2017-09-28

Dnr 102-2017/2617

Regeringskansliet

Miljö- och energidepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande över Klimatanpassningsutredningens betänkande Vem har ansvaret? (SOU 2017:42)

Regeringskansliets dnr M2017/01407/KI

Sammanfattande kommentarer till utredningens slutsatser, överväganden och förslag

Lantmäteriet välkomnar klimatanpassningsutredningens förslag om att alla kommuner ska kartlägga sina risker för ras, skred, erosion och översvämningar för bebyggelse och byggnadsverk samt ta fram en strategi med förslag på klimatanpassningsåtgärder för att minska eller eliminera sin sårbarhet. Detta ska anges i kommunens översiktsplan. Även förslaget att en myndighet, Boverket, får ett övergripande och samordnande ansvar för klimatanpassningsfrågorna i förhållande till bebyggelse välkomnas. Myndigheten ska bl.a. ta fram riktlinjer för klimatanpassat byggande.

Utredningens förslag är viktiga bidrag för att föra anpassningsarbetet framåt i hela landet. Förslaget att det i översiktsplanen införs en sårbarhetsanalys med åtgärder som ska vara tvingande krav innebär ett något utökat ansvar för kommunerna men att det merarbete som det innebär ska ske med statligt stöd. Lantmäteriet vill dock påpeka att lagförslagen innebär att inte enbart det kommunala självstyret och planmonopolet naggas i kanten utan också risken för ingrepp i äganderätten för fastighetsägare. Lantmäteriet finner också att utredningen inte löst frågan om hur klimatanpassning av befintlig bebyggelse ska hanteras. Eftersom bebyggelsen i huvudsak utgörs av befintliga bestånd och där kommunerna saknar ansvar och mandat för klimatanpassning, krävs att den av regeringen beslutade nationella strategin för klimatanpassning skyndsamt tas fram.

Bygglovförbud. Utredningen föreslår att PBL kompletteras med ett undantag som anger att ansökan om bygglov får efter genomförandetiden alltid avslås om det finns uppenbara klimatrisker. Det innebär i praktiken att ett

Lantmäteriet

801 82 Gävle

BESÖKSADRESS: Lantmäterigatan 2 C, Telefon 0771-63 63 63, FAX 026-68 75 94
E-POST: lantmateriet@lm.se, INTERNET: www.lantmateriet.se

bygglovsförbud införs för riskområden som i gamla ej uppdaterade detaljplaner inte har hanterats eller att förutsättningarna ändrats. Det är helt rätt att klimatrisker beaktas vid bygglovsgivningen men Lantmäteriet finner det önskvärt, vid ett bygglovsförbud som är kopplat till detaljplanens genomförandetid, att bygglovshandlingen också beaktar marknadsmässiga faktorer om byggande, finansiering och fastighetsvärden (mark- och byggnadsvärden).

Dagvatten. Utredningen lyfter särskilt fram dagvattenproblematiken och föreslår att vattentjänstlagen kompletteras så att kommunen ges större möjligheter att ställa krav på fastighetsägare att hantera ökade regnmängder på sina fastigheter. Vid kraftigt ökade regnmängder kan skyldigheten för vattenhantering därmed bli delat mellan kommunen eller VA-hållaren och fastighetsägaren, vilket kan bli problematiskt hur ansvarsförhållandena ska fördelas. Lantmäteriet efterlyser därför en konsekvensutredning av förslaget om delade skyldigheter, vilket saknas för närvarande.

Marklov. Lantmäteriet ställer sig positiv till utredningens förslag till ändring i PBL så att 9 kap. 12 § om marklov utökas till att även omfatta förändring av markytans utformning och vill betona betydelsen av att planeringen också beaktar multifunktionella lösningar, exempelvis när det i planeringen av ett bostadsområde avsätts gröna ytor för att hålla kvar vattnet också utformas till att bli attraktiva grönområden eller att skyddsvallar utformas även till cykelbanor eller promenadstråk när så är befogat.

Myndighetsstruktur och kommunernas planläggning. Förslaget att Boverket får ett utökat uppdrag att samordna kunskap och utarbeta vägledning och riktlinjer gör det tydligare vad kommunerna har att förhålla sig till vid klimatanpassningsplanering av mark och byggnation.

Med tanke på de olikheter som finns mellan kommuner och att kommunerna kan förväntas göra olika bedömningar och prioriteringar av vilka konsekvenser och åtgärder som blir aktuella, menar Lantmäteriet att de riktlinjer som Boverket ska ta fram bör utformas så att kommuner ges relativt stor frihet att planlägga klimatanpassningen efter sina respektive förutsättningar.

Några allmänna kommentarer. Det övergripande förslaget om att kommuner i sin översiktsplan ska analysera risker och föreslå en strategi för riskfyllda områden ställer ökade krav på den kommunala planeringen. Det förutsätter att god kunskap finns om vilka utmaningarna är och vart dessa geografiskt kan uppstå.

Eftersom de flesta effekter av klimatförändringar har en geografisk koppling är tillgång till enhetliga och lättillgängliga geodata via tjänster av central betydelse för analyser, konsekvensbeskrivningar och planering av olika klimatanpassningsåtgärder. Det är också viktigt att dessa geodata är öppna

dvs. avgiftsfria och utan begränsande restriktioner. Överhuvudtaget är en väl fungerande informationsförsörjning av geodata helt avgörande för kommunernas klimatanpassningsarbete.

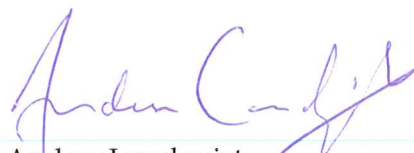
Lantmäteriet har med stöd av de 13 myndighetsorganisationer som är företrädare i Geodatarådet tagit fram en nationell geodatastrategi för Sverige under perioden 2016-2020. Klimat- och miljöfrågorna är ett av fem fokusområden för arbetet med strategin, som pekar ut inriktningen på de närmaste årens uppbyggnad av en nationell infrastruktur för geodata. Också EU-direktivet Inspire har en viktig roll i sammanhanget.

Inom ramen för geodatarådets årliga handlingsplaner sker även ett tvärorienterat samarbete på området. Bl.a. bedrivs under 2017 arbetet med att kartlägga förutsättningarna för ett nationellt kartläggningsprogram för landets grunda kust- och strandområden, som är särskilt utsatta för klimatförändringarnas effekter. Bra geodata kommer att vara ett av de viktigaste verktygen i kommunernas planering för klimatanpassning.

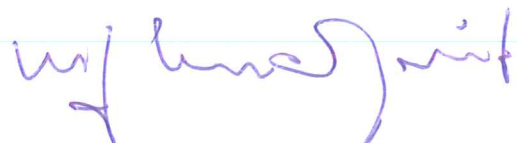
Lantmäteriet vill också nämna det pågående arbetet med att uppnå regeringens mål om en sammanhållen digital samhällsbyggnadsprocess, vilket kräver bättre tillgänglighet till och utnyttjande av information och data som påverkar alla aktörer inom planering, byggande och fastighetsrättsligt genomförande. Uppdraget ska också leda till ökad möjlighet till samverkan mellan myndigheter, företag och kommuner liksom utveckling av olika digitala lösningar inom plan- och byggprocessen, vilket gör det enklare att utbyta informationen digitalt för effektivare klimatanpassning.

Lantmäteriet har i övrigt inga synpunkter att redovisa.

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektören Anders Lundquist. I den slutgiltiga handläggningen har även deltagit utredare Ulf Lundquist, som varit föredragande.

Anders Lundquist

Ulf Lundquist

